

การใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่น

A Study of Library Users on Using Thai Journal Index Database of Academic Resources Center, KhonKaen University

นนนช คงวัฒนานนท์¹

Nongnud Kongwattananon¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย ของสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นหาค้นหาบทความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย พัฒนาโดยสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นของผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาปัญหาของผู้ใช้ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยและเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่สังกัดคณะเภสัชศาสตร์ ส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย และเรียนรู้วิธีการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยด้วยตัวเอง อีกทั้งมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเพื่อทำรายงาน และใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเฉพาะช่วงที่ต้องการใช้ ส่วนทางเลือกในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าส่วนใหญ่ใช้คำสำคัญ (keyword) ในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยมากที่สุดด้านความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่จะพึงพอใจในด้านรูปแบบในการแสดงผลจากหน้าจอเช่น ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ ซึ่งให้รายละเอียดครบถ้วนด้านปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ(สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่าปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาจากผลการสืบค้นไม่พบบทความที่ต้องการ

คำสำคัญ: ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยสำนักวิทยบริการ, สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ บรรณารักษ์ชำนาญการ, กลุ่มภารกิจจัดการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

¹ Librarian, professional Level. Humanities and Social sciences Information Group. Academic Resources Center (Library and Learning Resources Center). KhonKaen University.

Abstract

The objectives of this study were to investigate use of Thai journal index database of Academic Resources Center, Khon Kaen University, problems in accessing of the database, and satisfaction level of library users. Questionnaires were used to collect data. Percentage, mean, and standard deviation were used for data analysis. The results revealed that most library users were undergraduate students and from Faculty of Pharmaceutical Sciences, KhonKaen University. Most of them have ever used Thai journal index database of Academic Resources Center, KhonKaen University. Self study was used for their learning about the database. They used the database for their report writing and used the database when needed. When considering a search strategy, it was found that most users used keyword searches. As for users' satisfaction of using the database, as a whole it was at a high level. The item they were most satisfied with was the bibliographic display. With respect to the problems in accessing of the database, as a whole it was at a medium level. The inherent problem was they did not find the articles they wanted from searching.

Keywords : Thai journal index database, Academic Resources Center, KhonKaen University

บทนำ

สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้นำโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ Millennium ซึ่งปรับปรุงพัฒนามาจากโปรแกรมเดิมที่เคยใช้คือโปรแกรม INNOPAC (ให้บริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541) มาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งโปรแกรมนี้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถใช้ในการสืบค้นข้อมูลหนังสือ และวารสารของห้องสมุดได้จากหน้าจอคอมพิวเตอร์ด้วยระบบ OPAC (Online Public Access Catalog) ซึ่งในส่วนของการค้นหาบทความวารสารไทยที่ผู้ใช้ต้องการ ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้จากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยซึ่งมีทางเลือกในการให้เลือกรับค้นได้หลายทาง ได้แก่ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ชื่อวารสาร คำสำคัญ และหัวเรื่อง ฐานข้อมูลดัชนีบทความวารสารไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ อยู่ภายใต้โมดูล Reference Database ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Millennium เป็นฐานข้อมูลจัดการเกี่ยวกับกระบวนการจัดเก็บประมวลผลข้อมูล และสืบค้นดัชนีบทความวารสารที่เป็นการ

จัดการเฉพาะกับบทความวารสารซึ่งเป็นส่วนย่อยในวารสารแต่ละฉบับเท่านั้น แยกต่างหากจากฐานข้อมูลหลักของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Millennium ลักษณะงานมีความแตกต่างจากฐานข้อมูลหลักของห้องสมุด แต่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลถึงกันและสามารถสืบค้นผ่านทางโมดูลการสืบค้นสารนิเทศระบบออนไลน์ (Online Public Access Catalog-OPAC) ของฐานข้อมูลหลักได้ (ละอองชัย, 2550) จากงานวิจัยด้านการค้นหาบทความวารสารไทยของผู้ใช้ห้องสมุดจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพัฒนาโดย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่าได้มีการวิจัยในเรื่องนี้โดยศึกษาจากการใช้ฐานข้อมูลดัชนีบทความวารสารไทยด้วยระบบโปรแกรม INNOPAC และศึกษาในปี 2543 แต่ในส่วนของการศึกษาการใช้ฐานข้อมูลดัชนีบทความวารสารไทยด้วยระบบโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ Millennium ซึ่งทาง สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้พัฒนามาจากโปรแกรม

เดิมที่เคยใช้คือ โปรแกรม INNOPAC และนำมาให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่ได้มีการทำวิจัยเกิดขึ้น ซึ่งยังไม่มีข้อมูลความเห็นจากผู้ใช้งานจากฐานข้อมูลดังกล่าวเป็นอย่างไร มีปัญหาการใช้อย่างไรและมีความพึงพอใจกับผลการสืบค้นในระดับใด ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าจึงควรที่จะได้ทำการศึกษาค้นคว้า วิจัยในเรื่องนี้ เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา การปฏิบัติงานดัชนีวารสารไทยของห้องสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้ใช้ห้องสมุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้นหาคความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย พัฒนาโดย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นของผู้ใช้ห้องสมุด
2. เพื่อศึกษาปัญหาของผู้ใช้ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย

วิธีการศึกษา

การวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและความถูกต้อง ทดลองแบบสอบถามจำนวน 40 ตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยเกณฑ์ที่กำหนดจะมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป และผลของแบบสอบถามนี้มี

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ใช้งานห้องสมุดต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงบรรยายหรือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติดังกล่าวผู้วิจัยใช้หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นได้แก่ประเภทของผู้ใช้ เช่น อาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง นักศึกษา ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตลอดจนบุคคลภายนอก และระดับการศึกษา ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

ตัวแปรตามได้แก่พฤติกรรมการค้นหาคความวารสารไทยในห้องสมุด ปัญหาในการค้นหาคความ และความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยของห้องสมุด

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง นักศึกษา ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตลอดจนบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการค้นหาคความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยของสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นสืบค้นทั้งที่สำนักวิทยบริการและห้องสมุดคณะ ในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน 2558

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากไม่ทราบถึงจำนวนประชากรจริงที่เข้ามาใช้การสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารของสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจึงเป็นประเภทไม่ทราบจำนวนประชากร ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางสำเร็จรูปจากสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกใช้แบบการสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มหน่วยตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง ทำให้ไม่สามารถใช้การสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นได้ และเลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการแบบไม่มีกฎเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการให้ข้อมูล

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะผู้ใช้บริการที่ค้นหาบทความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยของสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น สืบค้นทั้งที่สำนักวิทยบริการและห้องสมุดคณะเฉพาะในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน 2558 นี้เท่านั้นและห้องสมุดคณะที่ใช้ทำการสืบค้นได้แก่ห้องสมุดดังต่อไปนี้เท่านั้นได้แก่ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ พยาบาลศาสตร์ แพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สัตวแพทยศาสตร์ และสาธารณสุขศาสตร์ เมื่อรวมกับสำนักวิทยบริการแล้วจะรวมเป็นห้องสมุดทั้งสิ้น สิบสองแห่ง

ผลการศึกษา

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้นจำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 99 ซึ่งแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์ใช้เป็นข้อมูลที่จะวิเคราะห์ได้ ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 91.2 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 78.0 และส่วนใหญ่สังกัดคณะเกษตรศาสตร์ร้อยละ 11.4

2. ในส่วนของการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่าส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย ร้อยละ 62.4 และเรียนรู้วิธีการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยด้วยตัวเองร้อยละ 54.7 อีกทั้งมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเพื่อทำรายงาน ร้อยละ 59.5 และใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเฉพาะช่วงที่ต้องการใช้ ร้อยละ 44.5 ส่วนทางเลือกในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าส่วนใหญ่ใช้คำสำคัญ (keyword) ในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยมากที่สุดร้อยละ 51.0

3. ในส่วนความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่จะพึงพอใจในด้านรูปแบบในการแสดงผลจากหน้าจอเช่น ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ ซึ่งให้รายละเอียดครบถ้วนค่าเฉลี่ย 3.97

4. และส่วนปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่าปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.78 เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาจากผลการสืบค้นไม่พบบทความที่ต้องการค่าเฉลี่ย 3.46

วิจารณ์และสรุปผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า

1. ผู้ใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารส่วนใหญ่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและส่วนใหญ่

สังกัดคณะเภสัชศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรชนีกร อินเล็ก และคณะ (2543) ที่ศึกษาความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลตวรรษนารสารไทย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากหน้าจอ OPAC และผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ฐานข้อมูลตวรรษนารสารไทย ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่นเช่นกันแต่ต่างกันที่งานวิจัยของรชนีกร อินเล็ก และคณะ (2543) พบว่าผู้ใช้ฐานข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาปริญญาตรีคณะวิศวกรรมศาสตร์มากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี เพชร และคณะ (2553) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น และพบว่าผู้รับบริการ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งตรงกับข้อมูลจากกองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ระบุว่า มีจำนวนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ทำให้มีจำนวนนักศึกษาในระดับนี้เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่านักศึกษาในระดับอื่น(กลุ่มงานจัดการข้อมูลสารสนเทศ กองแผนงาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553)

2. ในส่วนของการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยร้อยละ 62.4 รองลงมาคือ ไม่เคยใช้ ร้อยละ 37.6 และสาเหตุที่ไม่ใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเพราะไม่จำเป็นต้องใช้ ส่วนใหญ่ใช้วารสารต่างประเทศค้นหาจากแหล่งอื่น เช่น อินเทอร์เน็ต, หนังสือและไม่รู้จักฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวดี อ้วนไทร (2551) ที่ศึกษาการใช้ WebOPAC ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่านักศึกษาที่ไม่เคยใช้บริการ WebOPAC ของห้องสมุดในการสืบค้นฐานข้อมูลของหนังสือและวารสารไทย คิดเป็นร้อยละ 22.1 และให้เหตุผลที่ไม่เคยใช้บริการเพราะไม่ทราบว่า WebOPAC คืออะไร ไม่มีความจำเป็นต้องใช้และไม่ทราบว่ามึบริการนี้ ซึ่งสาเหตุที่ผู้ใช้ไม่รู้จัก

ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยนั้นอาจเป็นเพราะว่าการประชาสัมพันธ์การใช้ฐานข้อมูลนี้ยังไม่เต็มที่ซึ่งควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นทั้งในรูปแบบของเอกสารแนะนำการใช้ฐานข้อมูล และคำแนะนำการใช้ฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการแนะนำการใช้ฐานข้อมูลเมื่อมีการปฐมนิเทศนักศึกษา

ส่วนการเรียนรู้วิธีการสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยด้วยตัวเองซึ่งต่างจากการศึกษาของ ศิริวดี อ้วนไทร (2551) ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้จากการเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของมะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549) ที่ศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการโดยสำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองและสอดคล้องกับ สอ ปิยะ บุญตามช่วย (2552) ซึ่งศึกษาการสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทย ของหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้การสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทยด้วยวิธีทดลองสืบค้นด้วยตนเอง ซึ่งการที่นักศึกษาส่วนใหญ่เรียนรู้วิธีการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยด้วยตัวเองนั้นอาจเนื่องจากการใช้ฐานข้อมูลไม่ยุ่งยาก ใช้ง่าย และอาจจะคุ้นเคยกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ จึงทำให้มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ที่ดีสามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเพื่อทำรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สอ ปิยะ บุญตามช่วย (2552) และขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์ (2547) ที่ศึกษาการใช้ฐานข้อมูลตวรรษนารสารภาษาไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรและพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสาร

ไทยเพื่อทำรายงาน ซึ่งอาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้สอนต้องการฝึกให้นักศึกษารู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อนำข้อมูลการศึกษาที่ได้มาใช้เขียนรายงานส่งเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาด้วยด้านความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่า ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเฉพาะช่วงที่ต้องการใช้ ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ รัชนิกร อินเล็ก และคณะ (2543) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนมากใช้ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารไทย 2-3 สัปดาห์ต่อครั้ง และ สอปิยะ บุญตามช่วย (2552) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิวัลย์ สีน้อย (2549) ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ไม่แน่นอน สาเหตุที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยเฉพาะช่วงที่ต้องการใช้ไม่แน่นอนนั้นอาจเป็นเพราะว่าไม่ได้มีเวลาหาห้องสมุดบ่อยเท่าใดนัก หากจะมาใช้ก็ต่อเมื่อมีงานที่ต้องศึกษาค้นคว้า วิจัย ดังนั้นจึงอาจไม่ได้มาห้องสมุดเพื่อสืบค้นฐานข้อมูลดังกล่าวมากสำหรับทางเลือกในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยพบว่าส่วนใหญ่ใช้คำสำคัญ (keyword) ในการสืบค้นบทความวารสารไทยจากฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยมากที่สุด และค้นจากชื่อวารสาร (journal) ใช้น้อยที่สุด ซึ่งต่างจากงานวิจัยของ รัชนิกร อินเล็ก และคณะ (2543) ที่พบว่า ใช้ทางเลือกชื่อเรื่องมากที่สุดเป็นลำดับแรกในการสืบค้นข้อมูล และใช้ทางเลือกผู้แต่งน้อยที่สุดในการสืบค้นข้อมูล และต่างจากงานวิจัยของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ชื่อผู้แต่งในการสืบค้นและทางเลือกที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุดคือหัวเรื่อง แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์ (2547) ที่พบว่านิสิตส่วนใหญ่สืบค้นเรื่องที่ต้องการจากฐานข้อมูลดรรชนีวารสารภาษาไทยโดยใช้คำสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรวดี อ้วนไทร (2551) ในส่วนของการใช้ทางเลือกการสืบค้นจากชื่อวารสาร (journal) ซึ่ง

ใช้น้อยที่สุด สาเหตุที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่ใช้ทางเลือกคำสำคัญในการสืบค้นบทความนั้นอาจเนื่องจากจำชื่อเรื่องเต็มของบทความวารสารนั้นได้ไม่หมดจำได้บางส่วนจึงเลือกใช้คำสำคัญของชื่อบทความมาช่วยค้น

3. สำหรับความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความพึงพอใจรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่จะพึงพอใจในด้านรูปแบบในการแสดงผลจากหน้าจอ เช่น ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ปีพิมพ์ ให้อยู่ละเอียดครบถ้วนในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิรวดี อ้วนไทร (2551) ที่พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อรูปแบบการแสดงผลเมื่อสืบค้นบทความวารสารไทย

4. ส่วนด้านปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นพบว่าปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาจากผลการสืบค้นไม่พบบทความที่ต้องการในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิกร อินเล็ก และคณะ (2543) และ สอปิยะ บุญตามช่วย (2552) และศิรวดี อ้วนไทร (2551) และขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์ (2547) ที่พบว่าผู้ใช้บริการไม่พบข้อมูลเรื่องที่ต้องการในฐานข้อมูล ผลการสืบค้นที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการ ทั้งนี้เนื่องจากมาจากผู้ใช้ยังไม่เข้าใจวิธีการสืบค้นที่ถูกต่อนักจึงทำให้ไม่ได้ผลการค้นที่ตรงกับความต้องการ

สำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยมีดังนี้

1. วารสารที่ให้บริการสืบค้นในฐานข้อมูลควรทันสมัยไม่เก่าเกินไปซึ่งสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) ทั้งนี้

ผู้ใช้ห้องสมุดอาจไม่ต้องการอ้างอิงบทความวารสารที่มีเนื้อหาเก่าเกินไป ต้องการให้มีบทความใหม่ๆ ไว้ให้บริการในฐานะข้อมูลเพื่อการสืบค้นได้ทันสมัยตามเหตุการณ์ในปัจจุบัน

2. ควรปรับปรุงหน้าจอ OPAC ที่ใช้สืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยให้มีความสวยงาม มีคำอธิบายการใช้ฐานข้อมูลพร้อมตัวอย่างเพื่อให้เข้าใจง่ายยิ่งขึ้นสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของศิริวดี อ้วนไทร (2551) ทั้งนี้การมีคำอธิบายการใช้งานที่หน้าจอจะช่วยให้ผู้ใช้ทราบวิธีการสืบค้นข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ต้องร้อคำแนะนำจากผู้ใช้บริการห้องสมุดอยู่ตลอดเวลา

3. ระบบคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูลควรเพิ่มความเร็วยิ่งขึ้นสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) ซึ่งห้องสมุดควรมีคอมพิวเตอร์ที่มีความเร็วในการให้บริการมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการไม่ให้เสียเวลาในการสืบค้นมากเกินไป

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของ มะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549) ที่เห็นว่าควรมีนโยบายการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด เรื่องการให้บริการต่างๆ แก่ผู้ใช้เพื่อผู้ใช้จะได้ทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไรบ้าง หากสนใจบริการใดจะได้มาใช้บริการนั้นๆ ของห้องสมุดได้

5. ควรมีคู่มือในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยวางไว้ให้บริการข้างเครื่องคอมพิวเตอร์สอดคล้องตามข้อเสนอแนะของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) และศิริวดี อ้วนไทร (2551) ซึ่งเห็นว่าการมีคู่มือแนะนำการใช้ฐานข้อมูลจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยผู้ใช้ให้ทำการอ่านศึกษาทดลองใช้ได้ด้วยตนเอง เป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยผู้ใช้เมื่อไม่พบผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดอยู่ประจำคอยช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ

6. ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นเช่นเดียวกับข้อเสนอแนะของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์

(2547) และบรรเลง สีสุพรรณ และธนชัย สุขถาวร (2557) ที่เห็นว่าห้องสมุดควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ในการสืบค้นให้เพียงพอต่อผู้ใช้บริการทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

7. ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคอยแนะนำช่วยเหลือในระหว่างทำการสืบค้นด้วยสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของสอปิยะ บุญตามช่วย (2552) และรัชนิกร อินเล็ก และคณะ (2543) เนื่องจากบางครั้งผู้ใช้ประสบกับปัญหาการสืบค้นที่ต้องการคำแนะนำอย่างเร่งด่วน ดังนั้นทางห้องสมุดควรจัดให้มีผู้ปฏิบัติงานการให้บริการฐานข้อมูลอยู่ปฏิบัติงานในจุดการให้บริการนี้เพื่อคอยแนะนำช่วยเหลือผู้ใช้ในระหว่างทำการสืบค้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งพบว่าปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนใหญ่มีปัญหามาจากผลการสืบค้นไม่พบบทความที่ต้องการ อีกทั้งยังมีข้อเสนอแนะจากผู้ใช้งานว่ามีคู่มือในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยวางไว้ให้บริการข้างเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยนั้น ทางห้องสมุดจึงควรจัดให้มีคู่มือในการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทยวางไว้ให้บริการข้างเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วย เพื่อช่วยผู้ใช้ให้ได้มีรายละเอียดวิธีการในการสืบค้นบทความที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วให้ทำการวิจัยการใช้ฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ(สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกเพื่อเปรียบเทียบผลของการวิจัยที่จะทำต่อไปนั้นกับงานวิจัยนี้ว่าเป็นอย่างไรมาก่อนมาปรับปรุงฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย สำนักวิทยบริการ(สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้)มหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญตระกูล กลิ่นสุคนธ์. (2547). *ศึกษาการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรเลง สีสุพรรณ, และชนชัย สุขถาวร. (2557). *วิจัยเรื่องความพึงพอใจผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น*. [ม.ป.ท. :ม.ป.พ.]
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ.
- สำนักงานกองบรรณาธิการ. (2558). *หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 34(1) : 239-242
- มะลิวัลย์ สินน้อย. (2549). *การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการโดยสำนักวิทยบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข*. 24(1-3) : 80-87
- ยุวดี เพชระ, วิลาวัลย์ โต๊ะเอี่ยม, เยาวพร ศานติวิวัฒน์, เหลาทอง สุริยะ, จรูญลักษณ์ นารี และสิริรุ่ง พลธานี. (2553). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. [ขอนแก่น] : สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัชนิกร อินเล็ก, สิริรุ่ง พลธานี, และละออ ข้อยุ่น. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารไทย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากหน้าจอ OPAC*. [ขอนแก่น] : ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัยสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลักขณา บรรพกาญจน์. (2542). *วิธีการวิจัย*. [กรุงเทพฯ] : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ละออ ข้อยุ่น. (2550). *การจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารไทย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Millennium*. [ขอนแก่น] : สำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวดี อ้วนไทร. (2551). *การใช้ WebOPAC ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สอปิยะ บุญตามช่วย. (2552). *การสืบค้นฐานข้อมูลดัชนีวารสารภาษาไทย ของหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. *วารสารวิทยบริการ*. 20(1) : 79-81
- สุวันนา ทองสีสุกใส. (2542). *การติดตั้งและการจัดการฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารไทยในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ INNOPAC*. [ขอนแก่น] : สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An introductory analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row.